Výkladové stanovisko VS 3/2014 z 16.7.2014
k souboru pohledávek jako věci (ne)způsobilé k zápisu do Rejstříku zástav (coby věci movité hromadné)

Soubor pohledávek nenaplňuje definici hromadné věci dle ustanovení § 501 občanského zákoníku a zástavní právo k němu tedy nemůže být zapsáno do Rejstříku zástav dle ustanovení § 1319 odst. 2 občanského zákoníku, ani k němu nemůže být zapsán zákaz zřízení zástavního práva podle § 1309 odst. 2 občanského zákoníku (§ 35f odst. 1 písm. e) notářského řádu) resp. zákaz zřízení dalšího zástavního práva (§ 35f odst. 3 písm. a) notářského řádu).

Soubor pohledávek je v občanském zákoníku uveden v ustanovení § 1887 při možnosti postoupit celý soubor pohledávek, současných či budoucích oproti pohledávce jednotlivé jako úprava speciální. Dle ustanovení § 501 občanského zákoníku soubor jednotlivých věcí náležející téže osobě, považovaný za jeden předmět a jako takový nesoucí společné označení, pokládá se za celek a tvoří hromadnou věc. Z této definice je patrné, že se jedná o kritéria objektivní, nezávislá na vůli smluvních stran, a soubor pohledávek tato kritéria nesplňuje, když zejména není objektivně považován za jeden předmět. Ustanovení § 1335 a násl. občanského zákoníku upravuje zastavení jednotlivých pohledávek a neobsahuje úpravu speciální upravující zastavení souboru pohledávek, na rozdíl od § 1887 občanského zákoníku upravujícího postoupení souboru pohledávek. Jestliže by zákonodárce chtěl připustit zastavení souboru pohledávek jako hromadné věci, pak by tato možnost musela být výslovně v zákoně připuštěna. Obdobně, jako je tomu při připuštění postoupení souboru pohledávek v § 1887 občanského zákoníku ve vztahu k obecnému ustanovení § 1879 a násl. občanského zákoníku. Ustanovení § 1887 občanského zákoníku však ani výslovně nestanoví, že lze postoupit soubor pohledávek, je-li hromadnou věcí.